

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗΣ ΔΥΣΗΣ Ι

Ενότητα #10: Συμπληρωματικές Γνώσεις

Η ΑΓΙΑ ΓΡΑΦΗ

Νικόλαος Καραπιδάκης
Τμήμα Ιστορίας

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Ιόνιο Πανεπιστήμιο» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η ΑΓΙΑ ΓΡΑΦΗ

Απαραίτητη προϋπόθεση για την κατανόηση της Ιστορίας, της μεσαιωνικής, της βυζαντινής, της νεότερης ευρωπαϊκής αλλά και γενικότερα της Ιστορίας της ανθρωπότητας, είναι η γνώση της Αγίας Γραφής.

Η Αγ. Γραφή περιλαμβάνει δύο συλλογές βιβλίων, την **Παλαιά Διαθήκη** και την **Καινή Διαθήκη**.

Κατά τη χριστιανική παράδοση και οι δύο συλλογές αφορούν τη σωτηρία του κόσμου μετά την έλευση του Μεσσία. Και στις δύο συλλογές κεντρική θέση έχει το πρόσωπο του Μεσσία, του Σωτήρα, δηλαδή, των ανθρώπων. Η Παλαιά Διαθήκη αναφέρεται στην περίοδο της προπαρασκευής της ανθρωπότητας, ώστε αυτή να υποδεχτεί τον Σωτήρα, ενώ η Καινή Διαθήκη αποτελεί την καλή είδηση, το «Ευαγγέλιο», ότι ο Σωτήρας ήλθε και έσωσε τον κόσμο με τη ζωή του και τη διδασκαλία του.

Α. Η Παλαιά Διαθήκη

1. Ο χαρακτήρας της Π. Δ.

Η Π. Δ. περιέχει την ιστορία του Ισραηλιτικού (Ιουδαϊκού Έθνους). Η αφήγηση της ιστορίας αυτής αρχίζει με το κάλεσμα του Αβραάμ από τον Θεό, 2.000 περίπου χρόνια πριν από την έλευση του Ιησού Χριστού, και τελειώνει με τους ηρωικούς αγώνες των Μακκαβαίων (Ιουδαίοι ηγεμόνες) για την απελευθέρωσή τους από τον ζυγό των Σελευκιδών (167 – 63 π. Χ.), διαδόχων του Μ. Αλεξάνδρου. Όταν γεννήθηκε ο Ιησούς Χριστός, οι Ισραηλίτες (Ιουδαίοι) ήταν υπόδουλοι των Ρωμαίων, στους οποίους είχαν υποταχθεί το έτος 63 π. Χ. από τον Ρωμαίο στρατηγό Πομπήιο.

Πριν όμως αφηγηθεί την ιστορία του Αβραάμ, η Π. Δ. αφηγείται την ιστορία του ανθρωπίνου γένους, από την εποχή της δημιουργίας του κόσμου και των πρωτοπλάστων, Αδάμ και Εύας· συνεχίζει με την παρακοή και την πτώση τους καθώς και με την αποξένωση των ανθρώπων από τον αληθινό Θεό. Οι διάφορες τιμωρίες (ανάμεσά τους και ο κατακλυσμός), τις οποίες υπέστησαν οι άνθρωποι για τη λατρεία τους στα είδωλα, δεν τους συνέτισαν. Ο Θεός όμως θέλησε τη σωτηρία των πλασμάτων του και συνέλαβε ένα θεϊκό σχέδιο για την πραγματοποίησή της. Κάλεσε τον ευσεβή δούλο του Αβραάμ, τον εγκατέστησε μαζί με την οικογένειά του στη γη

Χαναάν και του υποσχέθηκε ότι θα είναι ο αρχηγός ενός ισχυρού λαού από τον οποίον θα προέλθει ο Μεσσίας. Ο λαός αυτός ήταν ο Ισραηλιτικός, που, κατά την χριστιανική παράδοση, εκλέχτηκε ως το όργανο του Θεού μέσα από το οποίο αυτός φανέρωσε το θέλημά του και προετοίμασε τους ανθρώπους για την έλευση του Σωτήρα τους.

Η Π. Δ. είναι λοιπόν, πρωτίστως, η ιστορία του Ισραηλιτικού λαού.

Επίκεντρο της ιστορίας αυτής αλλά και καταληκτικό της όριο, είναι η έλευση του Μεσσία.

2. Τα βιβλία της Παλαιάς Διαθήκης

α) Διαίρεση και περιεχόμενο των βιβλίων της Π. Δ.

Η Π. Δ. αποτελείται από 49 βιβλία. Αυτά είναι γραμμένα σε διαφορετικές εποχές. Το παλαιότερο από αυτά, γράφτηκε το 1400 π. Χ. και το νεότερο το 100 π.Χ. Τα περισσότερα γράφτηκαν αρχικά στην Εβραϊκή γλώσσα, ενώ ορισμένα γράφτηκαν στην Αραμαϊκή και την Ελληνική. Ας υπενθυμίσουμε ότι η Αραμαϊκή γλώσσα – μια σημιτική γλώσσα- ήταν μια μορφή της εβραϊκής που ομιλούνταν μετά την επιστροφή των Ισραηλιτών από την αιχμαλωσία τους στη Βαβυλώνα. Όσο για την ελληνική, αυτή αποτελούσε τότε μια διεθνή γλώσσα που οικεία σε όλους τους λαούς της ανατολικής Μεσογείου, μετά τις κατακτήσεις του Μ. Αλεξάνδρου.

Τα βιβλία της Π. Δ. διαιρούνται σε βιβλία **ιστορικά, βιβλία προφητικά και βιβλία διδακτικά ή ποιητικά.**

α) Τα ιστορικά βιβλία

1. *Γένεσις*. Αφηγείται τη δημιουργία του κόσμου και των πρωτοπλάστων, την παρακοή τους, τον κατακλυσμό του Νώε, τον βίο του Αβραάμ, του Ισαάκ, του Ιακώβ και των δώδεκα γιών του, μέχρι την εποχή της εγκατάστασής των τελευταίων στην Αίγυπτο.
2. *Εξοδος*. Ιστορεί την έξοδο των Ισραηλιτών από την Αίγυπτο, υπό την ηγεσία του Μωυσή και τη παράδοση της νομοθεσίας (δώδεκα εντολές) στο όρος Σινά.

3. *Λευϊτικόν*. Περιγράφει τα λατρευτικά καθήκοντα και τις υποχρεώσεις των ιερέων καθώς και τις λατρείες, τις λατρευτικές θυσίες, τις εορτές και τους καθαρμούς του ισραηλιτικού λαού.
4. *Αριθμοί*. Πρόκειται για μια «δημογραφική» μελέτη, την πρώτη ίσως γνωστή στην ιστορία, όπου καταγράφεται ο αριθμός εκείνων που μπορούν να πολεμήσουν και ο αριθμός των ιερέων (Λευϊτών), ενώ παράλληλα ιστορείται η τεσσαρακονταετής περιπλάνηση των Ιουδαίων στην έρημο.
5. *Δευτερονόμιον*. Περιέχει τρεις ομιλίες του Μωυσή προς «τον Ισραήλ» (τον ισραηλιτικό δηλαδή λαό), επαναλαμβάνει παλαιότερους Νόμους και ιστορεί τα έργα του Μωυσή.

Τα πέντε παραπάνω βιβλία αποτελούν ένα ενιαίο σύνολο και ονομάζονται **Πεντάτευχος**. Συγγραφέας τους θεωρείται ο ίδιος ο Μωυσής.

6. *Ιησούς του Ναυή*. Εξιστορείται η κατάκτηση της γης Χαναάν από τον διάδοχο ηγεμόνα του Μωυσή, τον Ιησού του Ναυή.
7. *Κριταί*. Εξιστορεί τη ζωή των Κριτών, απεσταλμένων του Θεού για να κυβερνήσουν τους Ισραηλίτες σε κρίσιμες περιόδους της ιστορίας τους.
8. *Ρουθ*. Η Ρουθ δεν ήταν Ιουδαία αλλά ήταν τόσο ευσεβής και τόσο καλή νύφη που αν και «εθνική», επιλέχτηκε ως πρόγονος του Σωτήρος.
9. *Βασιλειών Α΄*.
10. *Βασιλειών Β΄*.
11. *Βασιλειών Γ΄*.
12. *Βασιλειών Δ΄*.

Στα τέσσερα αυτά βιβλία εξιστορείται η δράση των βασιλέων του Ισραήλ Σαούλ, Δαβίδ, Σολομώντα κ.α., μέχρι την άλωση της Ιερουσαλήμ από τους Βαβυλώνιους το 586 π. Χ.

13. *Παραλειπομένων Α΄*

14. *Παραλειπομένων Β΄*

Τα δύο βιβλία των *Παραλειπομένων* αποτελούν μια περίληψη της ιστορίας της Π. Δ. από την εποχή του Αδάμ μέχρι τη βαβυλώνειο αιχμαλωσία αλλά και μια συμπλήρωση της ιουδαϊκής ιστορίας από την εποχή του Δαβίδ μέχρι την αιχμαλωσία.

15. *Έσδρας Α΄*

16. *Έσδρας Β΄*

Τα βιβλία *Ἐσδρας Α΄ και Β΄*, καθώς και το επόμενο του *Νεεμίου* αποτελούν την εξιστόρηση του ιουδαϊσμού μετά την επιστροφή των Ισραηλιτών από την αιμαλωσία (535 π. Χ.).

17 *Νεεμίας*. Βλ. *Ἐσδρας Α΄ και Β΄*.

18. *Τωβίτ*. Ο ευσεβής Τωβίτ και ο υιός του Τωβίας έμειναν πιστοί στον Θεό των Ιουδαίων και αληθινό Θεό, αν και έζησαν στην εξορία ανάμεσα σε «εθνικούς».

19. *Ιουδίθ*. Η ηρωική Ιουδίθ σκοτώνει τον τύραννο και απελευθερώνει τους Ιουδαίους από τους Ασσυρίους.

20. *Εσθήρ*. Η ευσεβής Εσθήρ σώζει τους Ιουδαίους που ζούσαν στην Περσία από βέβαιη σφαγή.

21. *Μακκαβαίων Α΄*

22. *Μακκαβαίων Β΄*

23. *Μακκαβαίων Γ΄*

Η ιστορία των Ιουδαίων υπό την αρχηγία των Μακκαβαίων και οι αγώνες τους για την αποτίναξη του ζυγού των Σελευκίδων (167 – 142 μ. Χ.).

β) Τα προφητικά βιβλία της Π. Δ.

Η φυσιογνωμία του προφήτη ήταν μια πρωτότυπη επινόηση του Ισραηλιτικού λαού. Οι προφίτες ήταν οι ενδιάμεσοι μεταξύ του Θεού και του λαού του Ισραήλ, θεωρούνταν οι εκφραστές της θείας βουλήσης και των εντολών της. Διακρίθηκαν επίσης για τους αγώνες τους εναντίον των κυριάρχων του ισραηλιτικού λαού, για την κριτική τους εναντίον των ανόμων βασιλέων του Ισραήλ, εναντίον της ευλαβιστικής υποκρισίας· επίσης ως υπερασπιστές των πτωχών και ως επικριτές των ισχυρών. Πολλοί προφίτες προείπαν την έλευση του Σωτήρα. Ο προφίτης Ησαΐας προέβλεψε με λεπτομέρειες την έλευση του Σωτήρα αλλά και τα πάθη του και τον τελικό θρίαμβό του.

Τα προφητικά βιβλία είναι δέκα έξι. Τα δώδεκα απ' αυτά καλούνται των «μικρών προφητών», επειδή δεν είναι μεγάλα σε έκταση, και τα τέσσερα των «μεγάλων προφητών» και είναι εκτενέστερα.

Οι δώδεκα «μικροί προφίτες» είναι οι

1. *Ωσηέ*

2. *Αμώς*

3. *Μιχαίας*
4. *Ιωήλ*
5. *Οβδιού*
6. *Ιωνάς*
7. *Ναούμ*
8. *Αββακούμ*
9. *Σοφονίας*
10. *Αγγαίος*
11. *Ζαχαρίας*
12. *Μαλαχίας*

Και οι τέσσερεις μεγάλοι

1. *Ησαΐας*
2. *Ιερεμίας*
3. *Ισεζεκιάλ*
4. *Δανιήλ*.

Στα προφητικά βιβλία συγκαταλέγονται και η *Επιστολή Ιερεμίου* και ο *Βαρούχ* (ακόλουθος του Ιερεμία).

γ) Τα ποιητικά ή διδακτικά βιβλία της Π. Δ.

Πρόκειται για έργα θρησκευτικής λυρικής ποίησης που εκφράζουν τη ψυχική διάθεση των δημιουργών τους. Θεωρούνται, και όχι αδίκως, αριστουργήματα από λογοτεχνική άποψη. Τα διδακτικά βιβλία περιέχουν επίσης γνωμικά, δηλαδή παροιμίες και παραβολές που αφορούν διάφορα προβλήματα της ζωής.

Τα ποιητικά και διδακτικά βιβλία είναι

1. *Ιώβ*. Αφορά τον δυστυχή βίο του ευσεβούς Ιώβ που υπέμεινε συμφορές και θλίψεις με ακλόνητη υπομονή. Το έργο θέτει το θεμελιώδες ερώτημα «γιατί οι δίκαιοι υποφέρουν στον κόσμο τούτο»
2. *Ψαλμοί*. Περιλαμβάνει 150 ψαλμούς, διαφόρων ποιητών και κυρίως του βασιλιά και ποιητή (προφητάνακτα) Δαβίδ. Τα θέματά τους είναι η πίστη και η αφοσίωση, η ευχαριστία, η δοξολογία και η δέηση, η λύπη, η χαρά, ο θαυμασμός, η εξέγερση κατά της αδικίας, ο έλεγχος της διαφθοράς.
3. *Παροιμίες Σολομώντος*. Συλλογή γνωμικών.

4. *Εκκλησιαστής*. Πρόκειται επίσης για μια συλλογή γνωμικών που αφορούν τη ματαιότητα της ζωής και την αξία της αρετής.
5. *Άσμα Ασμάτων*. Ένα αλληγορικό ποίημα για την αγάπη.
6. *Σοφία Σολομώντος*. Έργο γραμμένο στα ελληνικά γύρω από το έτος 100 π. Χ., που αναπτύσσει την αξία της σοφίας
7. *Σοφία Σειράχ*. Συλλογή γνωμικών.

3. Ο κανόνας της Π. Δ.

Τα βιβλία της Π. Δ. ως σύνολο, αποτελούν για τη χριστιανική παράδοση τον *Κανόνα* (κανών) της Π. Δ., δηλαδή την πηγή και τον οδηγό της πίστης και της ζωής. Η λέξη κανών σήμαινε τον χάρακα των μαθητών και το αλφάδι του κτίστη. Τα βιβλία αυτά ονομάζονται και *κανονικά*.

4. Οι μεταφράσεις της Π. Δ.

Τα βιβλία της Π. Δ., τα γραμμένα στα εβραϊκά και τα αραμαϊκά, μεταφράστηκαν σε διάφορες γλώσσες. Οι κυριότερες μεταφράσεις τους είναι

1. *Η μετάφραση των 70* (γράφουμε «των Ο΄» και διαβάζουμε των «εβδομήκοντα»). Είναι η μετάφραση στα ελληνικά του εβραϊκού κειμένου, από 70 Ιουδαίους μεταφραστές, που γνώριζαν και τις δυο γλώσσες. Η μετάφραση έγινε με πρωτοβουλία του βασιλιά της Αιγύπτου Πτολεμαίου του Φιλαδέλφου (285 – 246 π. Χ.) με σκοπό τον εμπλουτισμό της Βιβλιοθήκης και του Μουσείου της Αλεξάνδρειας. Επίσης προς χρήση των Ιουδαίων της Αιγύπτου εκείνου του καιρού, που χρησιμοποιούσαν την ελληνική ως μητρική τους γλώσσα. Θεωρείται ότι η μετάφραση έγινε στο νησί Φάρος της Αλεξάνδρειας. Παρά τον σχετικό θρύλο η ολοκλήρωση της μετάφρασης χρειάστηκε δύο αιώνες. Η γλώσσα της είναι η *Κοινή* ελληνική, που ομιλούνταν στις περισσότερες χώρες της Μεσογείου. Στην ίδια γλώσσα είναι γραμμένη και η Καινή Διαθήκη.
2. *Πεσιτώ*. Πρόκειται για τη μετάφραση της Π. Δ. στη συριακή γλώσσα προς χρήση των χριστιανών της Συρίας και της Μεσοποταμίας· έγινε τον Β΄ αιώνα μ. Χ.

3. *Ιτάλα*. Έτσι ονομάζεται η πρώτη μετάφραση της Π. Δ. στη λατινική γλώσσα, του Β' μ. Χ. αιώνα.
4. *Βουλγάτα*. Πρόκειται για τη γνωστότερη μετάφραση στη λατινική γλώσσα και έγινε από τον άγιο Ιερώνυμο μεταξύ του 390 και του 404 μ. Χ. Αποτελεί το επίσημο βιβλικό κείμενο της Ρωμαιοκαθολικής εκκλησίας.
5. Άλλες μεταφράσεις της Π. Δ. έγιναν στην Κοπτική, την Αιθιοπική και τη Σλαβονική γλώσσα. Μετά την ανακάλυψη της τυρπογραφίας τον ΙΕ' αιώνα, και το κίνημα της θρησκευτικής μεταρρύθμισης, η Π. Δ. μεταφράστηκε σε όλες τις γλώσσες του κόσμου και αποτελεί το πιο πολυδιαβασμένο βιβλίο της Ιστορίας. Έχει φυσικά μεταφραστεί και στα Νέα Ελληνικά.

B. Η Καινή Διαθήκη

1. Ο χαρακτήρας της Κ. Δ.

Η Κ. Δ. ονομάστηκε έτσι επειδή αντιπροσωπεύει τη νέα συμφωνία μεταξύ Θεού και ανθρώπων, κατά την οποία θα σωθούν εκείνοι μόνο που πιστεύουν στον Χριστό. Η Κ. Δ. αποτελεί τη συμφωνία Θεού και ανθρώπων που σφαιρίστηκε με τη θυσία και το αίμα του Ιησού Χριστού στον Σταυρό του μαρτυρίου, όπως είπε ο ίδιος κατά τον Μυστικό Δείπνο, λίγο πριν τον θάνατό του: «τούτο εστι το αίμα μου το της καινής διαθήκης το περί πολλών εκχυνόμενον εις άφεςιν αμαρτιών».

Η Κ. Δ. περιλαμβάνει τον βίο του και τη διδασκαλία του καθώς και αυτή των Αποστόλων. Ονομάζεται και «Ευαγγέλιο» αφού ανήγγειλε την έλευση του Σωτήρα, που ήρθε για να σώσει τον κόσμο και να ιδρύσει τη βασιλεία του επί της γης. Είναι γραμμένη όπως και η Π. Δ. στην *Κοινή* ελληνική.

Τα βιβλία της διαιρούνται σε **ιστορικά, διδακτικά και προφητικά**.

2. τα βιβλία της Κ. Δ.

α) Τα ιστορικά βιβλία

1. *Το κατά Ματθαίον Ευαγγέλιον.* Γράφτηκε από τον Ματθαίο, μαθητή του Χριστού, αρχικά στην αραμαϊκή γλώσσα και μεταφράστηκε αμέσως στην ελληνική, μάλλον από τον ίδιο τον Ματθαίο. Απευθυνόταν κυρίως σε Ιουδαίους χριστιανούς και θέλει να τους πείσει ότι ο Ιησούς είναι ο προαναγγελθείς Μεσσίας της Π. Δ.
2. *Το κατά Μάρκον Ευαγγέλιον.* Ο Μάρκος ήταν μαθητής και ακόλουθος του αποστόλου Πέτρου. Απευθύνεται κυρίως στους χριστιανούς που ήταν προηγουμένως εθνικοί. Περιλαμβάνει κυρίως τα θαύματα του Χριστού, που αποδεικνύουν ότι ήταν ο Θεός, αλλά παραλείπει τις ομιλίες του, εκτός από λίγες εξαιρέσεις.
3. *Το κατά Λουκάν Ευαγγέλιον.* Ο Λουκάς ήταν Έλληνας και γιατρός. Μαθητής και ακόλουθος του αποστόλου Παύλου. Ο ίδιος συνέγραψε και της «Πράξεις των Αποστόλων». Ο κύριος σκοπός του ήταν να δείξει ότι ο Χριστός ήρθε ως λυτρωτή της ανθρωπότητας και ως ιδρυτής της βασιλείας του Θεού επί της γης.

Τα τρία παραπάνω Ευαγγέλια ονομάζονται και *συνοπτικά* επειδή μοιάζουν μεταξύ τους, τόσο στο περιεχόμενο όσο και στις φράσεις (το κατά Λουκάν είναι γραμμένο σε καλλίτερα ελληνικά). Γράφτηκαν μεταξύ του 60 και του 70 μ. Χ.

4. *Το κατά Ιωάννην Ευαγγέλιον.* Γράφτηκε από τον αγαπημένο μαθητή του ίδιου του Ιησού, Ιωάννη. Περιέχει τις ομιλίες του Κυρίου, και αφιερώνει λιγότερα στην αφήγηση του βίου του. Ο Χριστός θεωρείται ο προαιώνιος Λόγος και Υιός του Θεού, ο ελθών εις τον κόσμον, ίνα φέρη εις αυτόν την σωτηρίαν και την αληθινήν ζωήν».
5. *Πράξεις των Αποστόλων.* Εδώ ο Λουκάς αφηγείται τη δράση των Αποστόλων και ιδίως του πέτρου και του Παύλου. Το έργο τελειώνει με τη διήγηση της φυλάκισης του αποστόλου Παύλου στη Ρώμη.

β) Τα διδακτικά βιβλία της Κ. Δ.

Περιέχουν 14 επιστολές του απ. Παύλου προς τους πιστούς διαφόρων Εκκλησιών και 7 επιστολές άλλων αποστόλων, που ονομάζονται καθολικές αφού απευθύνονταν σε όλους τους χριστιανούς. Οι επιστολές στρέφονται γύρω από θέματα θεολογικά και θέματα πρακτικής και λατρευτικής συμπεριφοράς.

Οι επιστολές του Παύλου είναι οι παρακάτω

1. προς Ρωμαίους
2. πρώτη προς Κορινθίους
3. δευτέρα προς Κορινθίους
4. προς Γαλάτας
5. προς Εφεσίους
6. προς Φιλιππησίους
7. προς Κολοσσαείς
8. πρώτη προς Θεσσαλονικείς
9. Δευτέρα προς Θεσσαλονικείς
10. πρώτη προς Τιμόθεον
11. δευτέρα προς Τιμόθεον
12. προς Τίτον
13. προς Φιλήμονα
14. προς Εβραίους

Οι Καθολικές επιστολές είναι

1. *Ιακώβου του αδελφοθέου*
2. *του αποστόλου Πέτρου*
3. *του αποστόλου Πέτρου*
4. *του ευαγγελιστού Ιωάννη*
5. *του ευαγγελιστού Ιωάννη*
6. *του ευαγγελιστού Ιωάννη*
7. *του Ιούδα του αδελφοθέου*

γ) Τα προφητικά βιβλία

Πρόκειται για ένα μόνο βιβλίο: την *Αποκάλυψη του Ιωάννη*. Αποδίδεται στον ευαγγελιστή, και θεωρείται γραμμένο μεταξύ του 10 – 100 μ. Χ., περίοδο της εξορίας του στην Πάτμο. Περιγράφει αλληγορικά τους διωγμούς της Εκκλησίας, προφητεύει τον τελικό της θρίαμβο της Εκκλησίας, την μετά την Δευτέρα παρουσία του κυρίου κρίση και αποκατάσταση των πάντων.

3. Ο κανόνας της Κ. Δ.

Τα πρώτα ευαγγέλια γράφτηκαν για να ικανοποιηθεί η ανάγκη των νέων και διαρκώς πολλαπλασιαζόμενων χριστιανών για γνώσεις που αφορούσαν τη ζωή και τη διδασκαλία του Κυρίου. Οι απόστολοι που είχαν ζήσει μαζί του ή με τους μαθητές του τα έγραψαν προς το τέλος της ζωής τους και όταν πια ήταν αδύνατον να καλύπτουν τη διδασκαλία τους προφορικά.

Έγιναν πολλά αντίγραφα σε παπύρους και μεμβράνες τόσο για τα κείμενα τα ευαγγελίων όσο και για τις επιστολές των αποστόλων. Παράλληλα κυκλοφόρησαν τόσο ευαγγέλια όσο και επιστολές που η Εκκλησία δεν περιέλαβε στον «κανόνα της», θεωρώντας τα ψευδεπίγραφα ή αιρετικά και ονομάζοντάς τα «απόκρυφα». Προς αποφυγήν συγχύσεων η Εκκλησία ανέλαβε να ορίσει ποια από τα Ευαγγέλια μπορούσαν να θεωρηθούν γνήσια και αποδεκτά και ποια όχι, επιλέγοντας τα 27 έργα που αναφέραμε παραπάνω, τα οποία και συνιστούν τον Κανόνα της Καινής Διαθήκης, που χρονολογείται προς το τέλος του Β΄ μ. Χ. αιώνα, σύμφωνα με ένα παλιό χειρόγραφο αυτής της εποχής, που ανακαλύφτηκε το 1740 από τον Ιταλό λόγιο Μουρατόρι.

Η Οικουμενική Σύνοδος της Καρθαγένης το 419 υιοθέτησε οριστικά αυτόν τον κανόνα των 27 βιβλίων.